

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.03.2014, sp. zn. 23 Cdo 3958/2013, ECLI:CZ:NS:2014:23.CDO.3958.2013.1

Číslo: 54/2014

Právní věta: Rozhodčí doložka uzavřená pouze mezi dlužníkem a věřitelem, která je sepsaná ve smlouvě, jejíž součástí je i ručitelské prohlášení, se nevztahuje na právní vztah mezi věřitelem a ručitelem.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.03.2014

Spisová značka: 23 Cdo 3958/2013

Číslo rozhodnutí: 54

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Rozhodčí doložka

Předpisy: § 31 písm. b) předpisu č. 216/94Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d v Třebíči rozsudkem ze dne 5. 2. 2013 zrušil rozhodčí nález vydaný rozhodcem Mgr. Z. S. ze dne 18. 5. 2012 (výrok pod bodem I), odložil vykonatelnost tohoto rozhodčího nálezu (výrok pod bodem II) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem III).

Soud prvního stupně zjistil, že mezi společnostmi V., spol. s r. o., a žalovanou byla uzavřena Smlouva o splátkovém kalendáři (dále též jako „Smlouva“). V článku III smlouvy sjednaly strany rozhodčí doložku, kterou se výslovně dohodly, že veškeré majetkové spory, které by v budoucnu vznikly z této smlouvy včetně její platnosti, výkladu, realizace či ukončení, práv z tohoto právního vztahu přímo vznikajících, otázek právní platnosti tohoto právního vztahu, jakož i otázek práv s těmito právy souvisejícími, a to i v případě, že tato smlouva bude neplatná, zrušena nebo od ní bude odstoupeno, budou rozhodovány v rozhodčím řízení s vyloučením pravomoci obecných soudů. Dále se smluvní strany dohodly, že spor bude rozhodovat Mgr. Z. S. K výzvě rozhodce žalobkyně dne 18. 4. 2012 namítla nedostatek pravomoci rozhodce věc projednat a rozhodnout, když rozhodčí doložka obsažená ve smlouvě o splátkovém kalendáři ze dne 8. dubna 2009 se na uvedené řízení nevztahuje.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že rozhodčí doložka zavazuje pouze žalovanou a společnost V., spol. s r. o., nikoliv však právního předchůdce žalobkyně jako ručitele. Pan B. Š. se sice za dluh společnosti V., spol. s r. o., zaručil, k rozhodčí doložce však nepřistoupil. Rozhodce tedy nemá pravomoc tento spor rozhodovat. Z žádného ustanovení zákona o rozhodčím řízení (dále jako ZRŘ) nevyplývá, že by se rozhodčí doložka měla a mohla vztahovat i na ostatní subjekty mimo vztah

založený rozhodčí smlouvou. Soud prvního stupně proto uzavřel, že je dán důvod ke zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. b) ZRŘ. Soud prvního stupně současně neshledal důvod ke zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. f) ZRŘ. V daném případě nebylo návrhem na zahájení rozhodčího řízení pod bodem 1) požadováno plnění nemožné. Jednalo se o příslušenství dluhu a náklady spojené s uplatněním pohledávky.

K odvolání žalované K r a j s k ý s o u d v Brně rozsudkem ze dne 2. 7. 2013 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu na zrušení rozhodčího nálezu vydaného rozhodcem Mgr. Z. S. dne 18. 5. 2012 zamítl (výrok pod bodem I), zamítl návrh na odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu vydaného rozhodcem Mgr. Z. S. ze dne 18. 5. 2012 (výrok pod bodem II), a nepřiznal žalované právo na náhradu nákladů řízení před oběma soudy (výrok pod bodem III).

Odvolací soud zopakoval dokazování listinnými důkazy. Zjistil, že v záhlaví Smlouvy o splátkovém kalendáři jsou jako smluvní strany uvedeni věřitel (žalovaná) a dlužník (V., spol. s r. o.) zastoupený jednatelem B. Š. V článku II Smlouvy o splátkovém kalendáři se B. Š. osobně zaručil ve smyslu § 546 obč. zák. za řádné a včasné úhrady závazků společnosti V., spol. s r. o. Rozhodčí doložka je obsažena až v následujícím čl. III smlouvy o splátkovém kalendáři.

Ačkoliv odvolací soud vycházel ze stejných skutkových zjištění jako soud prvního stupně, dospěl k jinému závěru. Dle jeho názoru je nutné smlouvu o splátkovém kalendáři posuzovat jako celek a přihlídnout i k tomu, kdo ji uzavíral. Jako smluvní strany jsou sice v záhlaví označeni věřitel a dlužník, ale stěží lze obhájit závěr, že smluvní stranou není ručitel, který je zároveň statutárním orgánem dlužníka. Jestliže B. Š. souhlasil s tím, aby spor mezi dlužníkem a věřitelem projednával rozhodce, souhlasil jistě i s tím, aby týž rozhodce projednával i spory týkající se jeho osobně jako ručitele. Rozhodčí doložka je ve smlouvě umístěna až za ručitelem závazkem. B. Š. připojil svůj podpis za ručitelem závazek a současně až za rozhodčí doložku. Potvrdil tím svůj souhlas s rozhodčím řízením za dlužníka i ručitele. Opačný výklad je dle odvolacího soudu příliš formalistický a nedůvodně zvýhodňuje ručitele, který byl současně i statutárním orgánem dlužníka.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním. Přípustnost zakládá dovolatelka na § 237 o. s. ř., jelikož rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na vyřešení otázky, která v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud nebyla vyřešena.

Předmětným rozhodčím nálezem bylo žalobkyni uloženo, aby zaplatila mimo jiné částku 2 194 340 Kč s příslušenstvím. Tato částka byla po žalobkyni požadována jako po jediném dědici zemřelého B. Š. Žalobkyně tak byla odsouzena k plnění nemožnému či nedovolenému. Dle § 470 obč. zák. dědic odpovídá do výše ceny nabytého dědictví za přiměřené náklady spojené s pohřbem zůstavitele a za zůstavitelovy dluhy, které na něj přešly zůstavitelovou smrtí. Žalobkyně nabyla v rámci dědického řízení po B. Š. majetek v hodnotě 1 075 167 Kč. Do této výše odpovídá za jeho dluhy a je nepřipustné po ní požadovat plnění za dluhy zůstavitele nad rámec této částky. Dále bylo rozhodčím nálezem žalobkyni uloženo zaplatit částku ve výši 251 431 Kč představující náhradu nákladů rozhodčího řízení na základě rozhodčího nálezu Mgr. Z. S. V této části se jedná o věc pravomocně rozsouzenou, neboť tyto náklady byly žalované již jedním exekučním titulem přiznány. Dále dovolatelka namítá, že požadavek na zaplacení této částky je sice uveden v petitu žaloby, nicméně v rámci odůvodnění žalobního nároku uveden není a není tak zřejmé, z jakého důvodu žalovaná tento nárok požaduje.

Žalobkyně se dále domáhala zrušení rozhodčího nálezu z důvodu uvedeného v § 31 písm. b) ZRŘ, jelikož se daná rozhodčí doložka na uvedenou věc nevztahuje.

Smlouva o splátkovém kalendáři byla uzavřena mezi smluvními stranami, tj. věřitelem (žalovanou) a dlužníkem (společností V., spol. s r. o.). Právní předchůdce žalobkyně nebyl smluvní stranou Smlouvy o splátkovém kalendáři. Pouze se v čl. II odst. 2 smlouvy osobně zaručil za řádné a včasné úhrady

závazků dlužníka. Jelikož nebyl právní předchůdce žalobkyně smluvní stranou smlouvy, nemohla se na něj, resp. na žalobkyni, vztahovat ani rozhodčí doložka vtělená do smlouvy. Pravomoc rozhodce vydat rozhodčí nález tak v daném případě nebyla dána.

S ohledem na výše uvedené dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud změnil rozhodnutí odvolacího soudu tak, že rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje, a aby zavázal žalovanou k náhradě nákladů řízení před soudy všech stupňů.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodů 1. a 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Nejvyšší soud, jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., jelikož rozhodnutí odvolacího soudu je v rozporu s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu ve věcech zrušování rozhodčích nálezů.

Nejvyšší soud se k otázce, zda se uzavřená rozhodčí smlouva vztahuje i na ručitele závazku, o němž se má rozhodovat v rozhodčím řízení, již vyjádřil ve své rozhodovací praxi. V rozsudku ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. [23 Cdo 111/2009](#), dospěl k následujícímu právnímu závěru: „Z žádného ustanovení zákona o rozhodčím řízení nevyplývá, že by se rozhodčí doložka vztahovala i na subjekty mimo právní vztah, v němž je rozhodčí doložkou založena pravomoc rozhodce či stálého rozhodčího soudu k rozhodování ve věci. Hovoří-li ustanovení § 2 odst. 4 zákona o rozhodčím řízení o „právech s těmito právy souvisejícími“, má na mysli práva, která vznikla mezi subjekty rozhodčí doložky v souvislosti s právním vztahem, pro který je rozhodčí doložka sjednána, např. náhrada škody plynoucí z porušení smlouvy, bezdůvodné obohacení apod. Rozhodčí doložka ovšem nedopadá na takové právní vztahy, jejichž subjektem jsou třetí osoby, které s vedením rozhodčího řízení nevyslovily souhlas (obdobně viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. [23 Cdo 2351/2007](#), publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 2/2010).“

Z toho vyplývá, že spor mezi ručitelem a věřitelem by bylo možné rozhodovat v rozhodčím řízení pouze v případě, že by ručitel a věřitel projevili vlastní vůli přenést pravomoc o rozhodování sporu mezi nimi do rozhodčího řízení, ať už v rozhodčí doložce, v ručitelském prohlášení nebo jiným způsobem.

Rozhodčí doložku obsaženou ve splátkovém kalendáři, která se vztahuje na spory z této smlouvy, nelze vztahovat na právní vztah mezi žalobkyní a žalovanou ve smyslu § 2 odst. 4 ZRŘ, i když je ručitelské prohlášení součástí Smlouvy. Závěr odvolacího soudu, že pokud B. Š. souhlasil s tím, aby spor mezi dlužníkem a věřitelem a rozhodcem projednával rozhodce, pak souhlasil jistě i s tím, aby týž rozhodce projednával i spory týkající se jeho osobně jako ručitele, není správný. Rozhodčí doložka se nevztahovala na ručitelský vztah mezi ručitelem a žalovanou, neboť v ní není vyjádřena vůle řešit spory vznikající z ručitelského vztahu v rozhodčím řízení. Toto nelze dovodit pouze z toho, že rozhodčí doložka byla sepsána ve smlouvě, jejíž součástí bylo i ručitelské prohlášení. Nejvyšší soud tedy ve shodě se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že rozhodčí doložka se na právní vztah mezi ručitelem a žalovanou nevztahuje (§ 31 písm. b/ ZRŘ), a proto je třeba vydaný rozhodčí nález zrušit.

Námítky dovolatelky, které směřují proti dovolacímu důvodu podle § 31 písm. f) ZRŘ, je třeba

odmítnout. Dovolatelka uplatňuje námitky, které se týkají právního posouzení věci rozhodcem ve věci samé. V řízení o zrušení rozhodčího nálezu není obecný soud oprávněn posuzovat správnost rozhodnutí rozhodce po věcné stránce. Tento důvod pro rušení rozhodčího nálezu tedy dovolatelka uplatňuje marně. K této otázce se Nejvyšší soud vyjádřil již např. v rozhodnutí ze dne 9. 5. 2012, sp. zn. [23 Cdo 3728/2011](#), publikovaném ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod č. 100/2012, následovně: „Za „nedovolené“ lze považovat plnění, které není aprobováno vnitrostátním právem. Půjde o plnění, které je vyhrazeno jen některým subjektům, zejména státu, nebo podléhající státnímu dozoru či státnímu povolení (např. výbušniny, střelné zbraně, drogy, nerostné bohatství, části lidského těla apod.), u nichž je možnost dispozice s nimi omezena či vyloučena. Uvedené znamená, že „nedovolenost plnění“ je spojena s předmětem závazku (s plněním žalované strany) a nikoliv s okolnostmi, pro které by měl být výkon práva na požadované plnění odepřen (pro rozpor s dobrými mravy). V této souvislosti srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. října 2009, sp. zn. [33 Cdo 2675/2007](#). Dovolací soud v této souvislosti připomíná, že kontrolní funkce soudů nezahrnuje přezkum věcné správnosti rozhodčího nálezu (rozpor s hmotným právem), neboť by se tím z řízení o zrušení rozhodčího nálezu stávalo kvaziodvolací řízení. Kontrola se proto může zaměřovat pouze na posouzení stěžejních otázek procesní povahy (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. [I. ÚS 3227/07](#)).“

Nejvyšší soud proto s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu není správné. Z toho důvodu napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243g odst. 1 o. s. ř.).